

STORTINGET

Innst. 481 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:189 S (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger som er rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til Dokument 8:189 S (2020–2021) fra stor-

tingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet. Komiteen viser også til brev fra statsråden av 23. april 2021 (vedlagt).

Komiteen viser til at forslagsstillerne henviser til politiet, som forteller om en utvikling med sterk økning i handlinger som uttrykker aggresjon mot politiet. Forslagsstillerne mener ungdommer helt ned i 13-årsalderen opptrer uakseptabelt i møte med politiet. Komiteen viser til en internasjonal trend, der politiet blir ansett som en fiende og et legitimt mål, som har startet å spre seg i visse miljøer i Norge. Forslagsstillerne mener dette er en utvikling som må stanses umiddelbart, og som det må slås hardt ned på, med tydelige, skjærpede reaksjoner.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener bruk av brannbomber og andre svært alvorlige handlinger rettet mot politiet har tilsvarende samfunnsskadelige virkning som handlinger som i dag omfattes av terrorlovgivningen. På den bakgrunn mener forslagsstillerne at slike handlinger, selv om de i dag har en karakter som skiller seg fra det som i dag betegnes som terrorhandlinger, må underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.

Komiteen er enig i at aggresjon og voldshandlinger mot politiet krever tydelig respons, og stiller seg bak viktigheten av at Stortinget også drøfter straffenivå for slike handlinger. Komiteen vil vise til at dette ble behandlet i Stortinget 9. mars 2021, under behandlingen av Dokument 8:1 L (2020–2021), jf. Innst. 268 L (2020–2021). Komiteen viser til at Fremskrittspartiet i denne sak framsatte et forslag om eventuelle straffeskjerpel-

ser, samt andre tiltak for å stanse økningen av forulemping, hindring, trusler og vold mot politifolk. Dette forslaget fikk ikke flertall.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det ikke er vanskelig å være uenig i at brannbomber mot politiet må betegnes som et svært alvorlig lovbrudd som skal straffes strengt. Politiet har et særlig samfunnsoppdrag i å bevare offentlig ro og orden, og slike lovbrudd påvirker deres evne til å utføre sitt samfunnsoppdrag. Handlingen innebærer også fare for liv og helse. Flertallet viser til at dersom drapsforsett kan bevises, vil handlingen kunne straffes som forsøk på drap, som har en strafferamme på inntil 21 år. Flertallet viser videre til at i juni 2020 vedtok Stortinget å skjerpe strafferammen for avfiring av våpen eller bruk av sprengstoff eller annet redskap som er egnet til å volde fare for betydelig skade på kropp, mot polititjenestepersoner. Straffen er fengsel fra 1 til 10 år. Det ble også vedtatt et straffebed om grov vold eller trusler mot offentlig tjenesteperson der strafferammen er fengsel inntil 6 år. Grov motarbeidelse av rettsvesenet i form av vold, trusler mv. straffes med fengsel inntil 10 år. I de svært alvorlige tilfellene vil regelmessig sidestrafteammer komme til anvendelse, særlig reglene om konkurrens, og bidra til å heve det aktuelle maksimum.

Flertallet viser til at terrorhandlinger reguleres i straffeloven kapittel 18. Bestemmelsene her følger opp Norges folkerettslige forpliktelser etter FN-konvensjoner og resolusjoner fra Sikkerhetsrådet om terrorisme. For å kunne straffes for terrorhandlinger, må vedkommende ha begått nærmere angitte straffbare handlinger, f.eks. drap eller grov kroppsskade, med terrorhensikt. Dette er meget strenge vilkår. Strafferammen er inntil 21 år, og for grove terrorhandlinger er strafferammen fengsel inntil 30 år. På grunn av det særlig klanderverdige ved at handlingene begås med terrorhensikt, ligger straffenivået høyt. Terrorhandlinger begås ofte med overlegg og etter grundig planlegging. Alvorlige terrorhandlinger står på lik linje med folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten i en særstilling for så vidt gjelder straffverdighet. Den hevede strafferammen på 30 år er forbeholdt helt ekstraordinære tilfeller. Flertallet viser også til at man i forarbeidene uttrykkelig pekte på at en heving av strafferammen for disse handlingene:

«vil ikke ha noen innvirkning på straffenivået i Norge for øvrig eller initiere en utvikling i retning av en ny slik maksimumsstraff for stadig flere alvorlige lovbrudd»,

jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 172. Flertallet mener at en maksimumsstraff på fengsel inntil 30 år bør

forbeholdes de alvorligste lovbruddene i straffeloven kapittel 16 (folkemord, grove krigsforbrytelser mv.) og grove terrorhandlinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig med forslagsstillerne i at angrep og vold mot politiet er uakseptabelt. Disse medlemmer vil minne om at det strafferettslige vernet av politi og offentlige tjenestemenn ble styrket gjennom endringer i straffeloven i 2020, jf. Innst. 328 L (2019–2020). Disse medlemmer vil også minne om at forslagsstillerne tidligere fremmet et tilsvarende forslag, jf. Innst. 268 L (2020–2021), den gang om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet.

Disse medlemmer registrerer at forslagsstillerne også i denne saken mener strengere straffer vil virke avskrekkende for denne typen hendelser. På tilsvarende måte som i flere saker hvor Fremskrittspartiet ber om strengere straffer, gir de ingen dokumentasjon på om strengere straff vil føre til mindre kriminalitet av denne art. Fra forslagstillernes side er det kun en spekulasjon. I denne saken, på tilsvarende måte som i foregående sak, angir heller ikke forslagsstillerne om bruk av brannbomber og lignende mot politiet er et lite, stort eller økende problem som Stortinget må gripe fatt i. Disse medlemmer mener det vil være uansvarlig av Stortinget å vedta en lovendring om dette forholdet uten dokumenterte fakta og et ordentlig beslutningsgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til begrunnelsen i forslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger som er rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som sikrer at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger som er rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:189 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Jon Engen-Helgheim og Himanshu Gulati om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 18. mai 2021

Lene Vågslid

leder

Petter Eide

ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21/2256 - TAHE

Dato
23.04.2021

Uttalelse om Dokument 8:189 S (2020-2021)

Jeg viser til Justiskomiteens brev 13. april 2021 med anmodning om departementets uttalelse i forbindelse med behandlingen av Dokument 8: 189 S (2020-2021)

Representantforslag om at bruk av brannbomber og lignende svært alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler, må underlegges like strenge straffer som terrorvirksomhet.

I representantforslaget gis det uttrykk for at bruk av brannbomber og andre alvorlige handlinger rettet mot politi og domstoler ikke bør straffes mildere enn terrorvirksomhet. Representantene peker på at handlingene innebærer angrep både på rettsstaten og demokratiet, og er egnet til å sette vitale samfunnsinstitusjoner ut av spill.

Jeg vil innledningsvis understreke at bruk av brannbomber mot politiet er et svært alvorlig lovbrudd som skal straffes strengt. Politiet har et særlig samfunnsoppdrag i å bevare offentlig ro og orden, og slike lovbrudd påvirker politiets mulighet til å utføre tjenesteoppdrag og beskytte befolkningen. Denne type handlinger representerer også en betydelig fare for tap av liv eller alvorlig skade. Dersom drapsforsett kan bevises, vil handlingen kunne straffes som forsøk på drap, som har en strafferamme på fengsel inntil 21 år.

Etter forslag fra regjeringen vedtok Stortinget i juni 2020 å skjerpe strafferammen for avfiring av skytevåpen eller bruk av sprengstoff eller annet redskap som er egnet til å volde fare for betydelig skade på kropp, mot polititjenesteperson. Straffen er fengsel fra 1 til 10 år. Det ble også vedtatt et nytt straffebud om grov vold eller trusler mot offentlig tjenesteperson hvor strafferammen er fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om handlingen er grov, skal det blant annet særlig legges vekt på om den er egnet til å

fremkalle frykt for tap av liv eller alvorlig skade, eller av andre grunner er særlig samfunnsskadelig.

Det er i lovforarbeidene understreket at de nevnte strafferammene er tilstrekkelig vide til å gi domstolene fleksibilitet til å utmåle en straff som i det konkrete tilfellet gjenspeiler lovbruddets alvor, utvist skyld og andre relevante omstendigheter. Det gis også uttrykk for at normalstraffen for bruk av skytevåpen og sprengstoff mv. mot politiet må være betydelig høyere enn minstestrafen på ett år, og at straffenivået for forsøk på drap vil kunne gi veiledning. Straffenivået bør normalt ligge noe lavere som følge av at det ikke foreligger drapsforsett, men nivået må samtidig reflektere den fare som slike handlinger representerer også mot publikum.

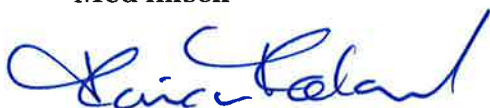
Motarbeiding av rettsvesenet i form av vold, trusler, skadeverk eller annen rettstridig atferd straffes med fengsel inntil 6 år. Grov motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 10 år.

Terrorhandlinger er regulert i straffeloven kapittel 18. Flere av straffebudene i kapittelet er tilføyd for å etterleve Norges folkerettslige forpliktelser i henhold til FN-konvensjoner og resolusjoner fra Sikkerhetsrådet om terrorisme. For å kunne straffes for å ha begått en terrorhandling må gjerningspersonen ha begått nærmere angitte straffbare handlinger, for eksempel drap eller grov kroppsskade, med terrorhensikt. Vilkårene er meget strenge. Strafferammen er fengsel inntil 21 år. Som følge av det særlige klanderverdige ved at handlingene begås med terrorhensikt, ligger straffenivået for terrorhandlinger svært høyt. Terrorhandlinger begås som oftest med overlegg og etter grundig planlegging og forberedelse.

For grove terrorhandlinger er strafferammen fengsel inntil 30 år. Alvorlige terrorhandlinger står, på lik linje med folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten, i en særstilling for så vidt gjelder straffverdighet. Den hevede strafferammen er forbeholdt helt ekstraordinære tilfeller.

Jeg vil avslutningsvis nevne at den som var under 18 år på handlingstidspunktet, bare kan idømmes ubetinget fengselsstraff når det er særlig påkrevd. Fengselsstraffen kan ikke overstige 15 år selv om straffebudet gir adgang til å idømme strengere straff. Dette gjelder for alle straffbare handlinger.

Med hilsen

Monica Mæland

